

НОМЕНКЛАТУРА, СТАТУС ТА СЕМАНТИКО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЄСЛІВНИХ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ- ЕКВІВАЛЕНТІВ ДІЄСЛОВА “БУТИ” В МЕТАМОВІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЛЕГАЛЬНОЇ ДЕФІНІЦІЇ

Круківська О. В.

Відділ міжнародних зв'язків УДППЗ “Укрпошта”, м. Київ

У статті розглянуто семантико-прагматичні особливості метамовних дієслів-предикатів – еквівалентів дієслова “бути” в тексті французької легальної дефініції, які становлять ядро лексико-семантичної групи дієслів дефінування та відношення, яке вони створюють.

Ключові слова: дефініція, метамовні дієслова, прагматика, семантика.

В статье рассматриваются семантико-синтаксические и прагматические особенности метаязыковых глаголов-предикатов – эквивалентов глагола “быть” в тексте французских легальных дефиниций, которые составляют ядро лексико-семантической группы определения, и отношения, которые они устанавливают.

Ключевые слова: дефинция, метаязыковые глаголы, прагматика, семантика.

The article deals with semantic-and pragmatic features of metalanguage predicate verbs equivalents of the verb “être” in the text of French legal definitions which make up the nucleus of the lexical and semantic group of the definition and relations which they establish in the structure of the legal definition.

Key words: definition, metalanguage verbs, pragmatics, semantics, relations.

Знаки й мовні одиниці мають властивість позначати самих себе відповідно до метамовної функції мовлення. Таке автонімичне вживання лексичних одиниць детально описала французька лінгвістка Жаклін Рей-Дебов у 1978 році [1], а до неї проблеми логічної метамови розглядалися багатьма логіками й лінгвістами, зокрема німецьким логіком Р. Карнапом у 1934 році, коли в німецькій мові з'явився неологізм “автонім” [2]. Ж. Рей-Дебов уважає, що автономічний знак є іншим знаком, омонімом першого, який визначає його повністю, тобто визначає позначуване й позначальне [там само]. Слово в автономічній функції, як правило, на письмі позначається лапками. Ж. Рей-Дебов підкреслює важливість метакомунікації для комунікації взагалі. Фактично вся семантика являє собою використання метамовної функції настільки, наскільки мова використовується для пояснення. Головне завдання семантики – розроблення задовільної метамови, яка б забезпечувала правильне пояснення значення слів.

Проблематику цієї статті поділяємо на дві частини: загальна проблема метамови і проблема метамови дефініцій як найяскравішого прикладу метамовної діяльності людини, яку ми розглянемо на прикладі французької легальної дефініції (ЛД), зокрема проблему дієслова-зв'язки, що з'єднує означувану частину дефініції з означальною.

Основна проблема метамови в лінгвістиці, на думку Ж. Рей-Дебов, полягає в її статусі “мета” (поза) стосовно мови-об'єкта, що породжує цілу низку метамов, прив'язаних до своїх референтів. Інші її проблеми стосуються “термінології”, “вокабуляру”, “метасеміотики” тощо [1]. Сучасна лінгвістика пропонує два принципових підходи до визначення метамови: 1) формалізована мова, уживана для побудови логічних систем; 2) вузькоспеціалізована мова “вторинного” плану, покликана задовольняти комунікативні потреби обмеженої групи користувачів, напр., законодавців [3]. Лінгвісти виділяють також метамову внутрішню / зовнішню, штучну / нештучну, трансцендентну / іманентну, транспарентну / нетранспарентну, формалізовану / неформалізовану тощо (М. М. Бахтін, Ю. М. Лотман, Ю. М. Караулов, Ж. Рей-Дебов, Р. О. Якобсон).

Вважають, що метамова повинна бути біднішою за описувану мову [1]. Слово ніколи не мало б визначатися словами того самого чи вищого рівня [1]. Спроби лінгвістів підійти до опису семантики як до певного абсолютно самостійного рівня мови (рівня одностороннього, що має лише план вираження і таким чином аналогічного фонетичному рівню, який характеризується також одним планом – планом вираження) привели до створення теорії семантичних примітивів, слів-аксіом, семантичних множників, семантичних атомів, універсальних слів, значення яких не розкладається на інші елементи з причин філософського чи лексичного характеру (членування яких вимагало б одиниць семантично ще бідніших, які не існують). Ці слова не можна пояснити, вони зрозумілі інтуїтивно і тим самим пояснюють самі себе, а тому однозначні для всіх мовців певної мови. Ці слова мають еквіваленти у всіх мовах і становлять незмінне ядро семантики для всього світу, напр.: *річ, буття, об'єкт, особа* тощо. Їх перевага – простота, однозначність, ясність. Існування семантичних примітивів – доконаний факт, але проблеми з'являються, коли починають укладати їх список. Так, проблеми вибору критерію примітивів пов'язані з тим, що семантично бідніші слова не уникають звичайного статусу всіх слів мови.

Починаючи з 60-х років минулого століття логіки й лінгвісти намагалися скласти список таких слів (див., напр.: Ю. Д. Апресян, А. К. Жолковський, І. А. Мельчук та ін.). Уважають, що кількість їх обмежена, проте нікому ще не вдалося скласти точний список таких слів, хоча проблема існує вже давно. Спочатку цей список нараховував 12 слів [4]. Потім польська лінгвістка А. Вежбицька склала список таких слів із 60 лексичних одиниць для англійської мови [5]. Ж. Рей-Дебов також склала список слів, що служать “родовими поняттями” для перших 749 дефініцій французького словника *Le Petit Robert* 1970 року [1]. Це, напр., субстантиви: *je, tu, quelqu'un, quelque chose, gens, corps*; детермінативи: *ce, tьme, autre*; дієслова: *penser, savoir, vouloir, sentir, voir, entendre, faire, arriver, bouger*. Але сьогодні цей список слів вважається неостаточним. Так, американський лінгвіст У. Вейнріх переконує, що метамова базової англійської мови становить біля 880 слів [6]. Теоретичною основою для виокремлення базових слів став “синтез теорії семантичного поля”, “парадигматичного поля” і “гіперонімічної структури слів” із засадами ономасіологічного підходу до вивчення лексики, що відображає принцип системної організації лексики будь-якої мови [7]. Тобто метамову розглядають сьогодні як мікросистему, що включає відношення між елементами спеціалізованого вокабуляру.

Звичайно, питання побудови формалізованої метамови для опису термінології, її поліпшення важливе. Його розв'язання дасть змогу нам також уточнити знання про сам об'єкт опису. Проте намагання виробити повністю і назавжди формалізовану метамову – завдання не коректне й утопічне. Коли говорять про формалізацію мови, звичайно мають на увазі поняття, які не можна визначити, усунення синонімії й омонімії, заборону “замкнутого кола”, тлумачення не через найближчий рід і т. ін. Проте слід врахувати, що насправді, визначаючи терміни, як і інші слова, не можна “перекладати знак на знак” [1, р. 43], крім синонімізації у власному значенні цього терміна, а вживання метамовних слів типу “визначає”, “називається”, “позначає” або тлумачення знака через “суму” змістів компонентів означення (тих самих чи означуваних) не є адекватним. Означення, тлумачення являють собою мовні сегменти, мовленнєві послідовності, мовленнєві описи, тобто одиниці опису мовлення, а не мови. Зміст цих одиниць не є адитивним до складників означення. Вони безмежно варіативні й можуть ототожнювати описувані одиниці з різноманітними мовленнєвими ситуаціями й систематизаціями, напр., ремесел, наук, техніки та ін. [8]. Визначеність вихідних понять може сприяти, але зовсім не гарантує визначеність і точність, а тим більше адекватність змісту цілих мовленнєвих сегментів.

Існування в одиниць мовлення нових і безмежно різноманітних змістів, породжених складним механізмом дійсності, пояснює неможливість теорій лінгвістичної відносності (наприклад, гіпотези Сепіра – Уорфа, згідно з якою люди перебувають у полоні членувань

дійсності, нав’язаних певною мовою), з одного боку, а з другого – значною мірою нейтралізує спроби створення формалізованої метамови. Водночас метамовна компетенція – необхідна умова успішної комунікації і тісно пов’язана насамперед із проблематикою достатньої самосвідомості людей. Її розвиток має впливати на продуковані тексти. Тому метамова повинна бути переглянута, переосмислена, оновлена у світлі континууму між своїм загальним і специфічним аспектами.

Метамова, як засіб наукового спілкування, реально існує у відповідному метамовленні, тобто у вживанні її з метою комунікації. Найяскравіше метамовлення представлене в дефінітивній діяльності. Слова підлягають концептуалізації, поясненню своєї форми, змісту і відношень між ними. Кожна галузь має свою дефінітивну метамову. Законодавча дефінітивна діяльність також має свою метамову зі своєю специфікою. У французькому законодавстві нерідко використовуються загальноживані терміни. Потрапивши до законодавчо-нормативного тексту, ці терміни можуть набувати нового значення, а отже, потребуватимуть легальної (законодавчої) дефініції. Коли зміст ЛД стає відмінним від змісту словникової дефініції, це робиться для того, щоб відповідати правничій функції легальної дефініції, призначеної для регулювання соціальної поведінки громадян. Навівши ЛД, законодавець змінює відношення до об’єкта, а саме – встановлює правові відношення до нього, як наслідок – дефінітивне означуване не тотожне означальному в семантичному плані.

Отже, аналіз законодавчого дискурсу створює подвійну проблему, перша з них пов’язана з об’єктом, тобто правом, друга – з метамовою законодавства. Аналіз законодавчого дискурсу вже є метамовою. Тому, метамову законодавства можна аналізувати зсередини як елемент юридичної системи, і ззовні, порвавши з пресупозицією. Ми розглянемо метамову ЛД зсередини.

ЛД – це метатекст, що має трикомпонентну структуру: юридичний концепт + зв’язувальна частина – логічний оператор (пропозиційна зв’язка), яка вводить власне метамовну конструкцію в дискурс, де відбувається й фіксується мисленнєвий процес, пов’язаний із пізнанням юридичного концепту, позначеного терміном. Кожний компонент цієї структури несе певне смислове навантаження, пояснюючи дії законодавця в процесі членування юридичної дійсності. Класична дефінітивна структура включає: означуване, або дефінієндум, + означальна, або дефінієнс, що складається з дієслова-зв’язки + означальної частини, перший елемент якої (класифікатор) відносить означуване до конкретного класу об’єктів, другий елемент (модифікатор) – відмежовує об’єкт від собі подібних і передбачає існування логічних відношень тотожності, включення й дистинкції, які формують дефінітивну предикацію [9, с. 216]. Характер і обсяг дефініції визначається також тим, яка частина мови і яка лексико-семантична категорія фіксується.

Проблему визначення засобів дефінітивної предикації в цій роботі зведено до вибору дефінітивного предиката, який в автора асоціюється з дієсловом у складі ЛД, адже саме дієслово якнайкраще відповідає функції предикації. Вибір предмета дослідження дієслів не випадковий. Звичайно ядро метамови ЛД становлять терміни (слова й словосполучення), тому метамова ЛД термінологічніша за метамову словникових дефініцій. Проте, незважаючи на те, що в лексиці сучасної мови концептуальне ядро становлять імена, для розуміння того семантичного середовища, яке формує й оточує ядро метамови, інтерес викликає нетермінологічна метамовна лексика, зокрема дієслова-зв’язки, що пов’язують означуване з означальним. Цінність дієслів порівняно із субстантивною лексикою зумовлена, на думку Н. Б. Мечковської [3], низкою причин: 1) метамовні дієслова давніші за імена; 2) дієслова активніше беруть участь у формуванні категоріально-граматичного змісту висловлень; 3) дієслова численніші, різноманітніші й семантично мобільніші за імена; 4) дієслова є не лише органічною, а й природнішою “народною” частиною метамови; 5) мотивуючі дієслівні семи в дериваційному гнізді асоціюються з повсякденними уявленнями про звичайні дії й процеси в житті людини.

У нашому дослідженні ми виходимо з гіпотези, що дефініції в тексті несуть відбитки метамови і пов'язані з мовленнєвим актом, який вони реалізують. Саме ці відбитки дозволяють читачеві судити на основі тексту про намір автора дати дефініцію терміна. Мова йде про виявлення формальних маркерів, які сигналізують про присутність дефініцій у дискурсі. Такими маркерами, крім дієслова-зв'язки "être", можуть бути інші дієслова і лексичні вирази. Саме вони і є об'єктом нашого дослідження. Ми вважаємо, що у французькому законодавчому дискурсі як дієслова-зв'язки використовуються ті самі лексичні одиниці, що й в інших функціональних стилях і жанрах, оскільки вони універсальні, але мають свої семантико-прагматичні особливості.

Актуальність дослідження визначається відсутністю детального вивчення семантико-прагматичних особливостей французьких дієслів-копул, зокрема в законодавчому дефінітивному дискурсі з комунікативно-прагматичного погляду, необхідністю глибшого аналізу дефінітивних відношень, які вони там визначають. **Об'єкт дослідження** – лексичні дієслівні одиниці-еквіваленти дієслова-копули "бути" у структурі французької легальної дефініції. **Предмет** дослідження – семантико-прагматичний аспект цих лексичних одиниць. **Мета** дослідження – виявлення й укладення номенклатури дієслівних лексичних одиниць-еквівалентів дієслова "бути", аналіз їх статусу та опис дискурсивних, метамовних і прагматико-семантичних особливостей цих одиниць у структурі метамови французької легальної дефініції. **Новизна** дослідження полягає в системному, когнітивному підході до семантико-прагматичних властивостей цих дієслів у тексті ЛД, їх вивчення як елементів концептуального дефінітивного поля. **Матеріалом дослідження** слугують тексти дефініцій Цивільного кодексу Франції [1] та словника *Le Petit Robert* 2010 року [2].

Актуальність дослідження, аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність дослідження визначається необхідністю й важливістю прагматико-семантичних аспектів законодавчого дискурсу в руслі когнітивної лінгвістики, що має особливу значущість у силу надзвичайно жорстких принципів концептуалізації слів, уживаних у законах та їх зв'язку із загальним мовленням, пропозиціями побудувати юридичну метамову для всього Європейського Союзу [9].

Дієслова-зв'язки, зокрема дієслово "être" – предмет численних досліджень (І. А. Андреюк, О. І. Безрукова, Г. М. Зарва, О. В. Шилова та ін.). Вважають, що дієслово "être" (бути) забезпечує в реченні дефініції референтну еквівалентність означуваного й означального [10]. При цьому рівнозначність у лінгвістиці визначається як предметно-логічна спільність мовних одиниць, що допомагає передавати один і той самий зміст за допомогою різних мовних форм [11]. Цей постулат дає змогу розглядати дефініцію, з одного боку, як парафразу, наділену структурними, семантичними й функціональними характеристиками, з другого боку, як лексичну трансформацію пояснення, тобто заміну одного пояснювального ряду іншим, тотожним першому за денотативним значенням і можливим для нього оточенням [11]. Що стосується обсягу зафіксованої інформації, то ліва й права частини ЛД хоча й мають предметно-логічну спільність, не є абсолютно тотожними [12, с. 60].

Предметом дискусії є питання взаємодії між лексичним і граматичним значеннями в дієслові-зв'язці, тобто вважати зв'язку одиницею граматичного чи лексико-граматичного плану, а це свідчить про два підходи до його розгляду: граматичний і лексико-граматичний. Згідно з граматичним підходом дієслово-зв'язка має лише граматичне значення, включаючи можливість будь-якого лексичного наповнення (В. В. Виноградов, О. О. Потєбня, О. О. Шахматова, Л. В. Щєрба, Дж. Лайонз). У рамках лексико-граматичного підходу вважають, що реалізація копулятивного значення можлива не лише за допомогою дієслова "бути", а й іншими, різними за лексичним змістом дієсловами, які ми й повинні виявити й описати в ході нашого дослідження (див., напр. Ж. Рей) [13]. Ми поділяємо цю думку, хоча вважаємо, що вони встановлюють свої особливі відношення в структурі ЛД, які будуть розглянуті нижче.

Французька легальна дефініція – це нормативно-вольовий припис законодавця, звичайно у формі мікротексту-висловлення, який визначає використання терміна в значенні, вказаному законодавцем. Відомо, що прагматичний аспект мови й спілкування в семантичному розумінні пов’язаний із стосунком людини (в цьому разі законодавця) до мовних знаків, уживаних нею для вираження її настанов, оцінок, намірів при продукуванні й сприйнятті мовних дій у дискурсі. База дефініцій у законодавчому дискурсі часто відрізняється від бази дефініцій у звичайному мовленні: дискурсивна концептуалізація лексичних елементів у законодавстві носить більш упорядкований характер. Факт виокремлення активного ядра дієслів у таких дослідженнях може вважатися визнанням останнього універсальною тенденцією в організації ментального лексикону людини.

Еквівалентність, що встановлюється дієсловом “бути” між дефінієдумом і дефінієнсом, відрізняється, напр., від характеристики тим, що не визначає безпосередньо внутрішніх ознак предмета, а відношення схожості між двома незалежними предметами. Еквівалентність включає лексичні маркери переформулювання, які є лише одним із способів реалізації цього відношення. Наше дослідження виявило, що, крім дієслова “бути”, у французькій ЛД уживаються інші дієслова і дієслівні вирази, які відіграють роль еквівалентів чи заміників дієслова “бути”, кількість яких перевищує п’ятнадцять. Всі вони різні, кожне з них має властиві йому відтінки. Вживання кожного визначається кількома параметрами: характером означуваного терміна, загальним типом дефініції, контекстом тощо. У наростаючому порядку ці дієслова – заміники дієслова “бути” можна поділити на дві групи.

Перша група – це прості заміники дієслова–копули “être”: *appeler, s’appeler*: “*La propriété d’une chose, soit mobilière, soit immobilière donne droit sur tout ce qu’elle produit, et sur ce qui s’y unit accessoirement, soit naturellement, soit artificiellement. – Ce droit s’appelle droit d’accession*” [1, a. 546]. *On appelle agent de fabrique l’agent qui agit principalement pour le compte de fabricants*” [1, a. 52]. **Etre dénommé**: “*Sont dénommés jardins ouvriers les parcelles de terre...*” [1, a. 1946]. **Se nommer, désigner**: “*Le mot navire désigne tout engin ou tout appareil de quelque nature que ce soit autre qu’un hydravion amerri, utilisé ou susceptible d’être utilisé comme moyen de transport sur l’eau*” [1, a. 1965]. **Entendre, s’entendre**: “*Pour application du présent arrêté on entend par aéronef... Le principal s’entend du prix d’achat effectivement payé déduction faite des remises de toutes natures...*” [1, a. 76–48]. **Signifier**: “*Le mot sifflet signifie tout appareil capable de produire les sons brefs et prolongés qui sont prescrits*” [1, a. 1965]. **Se définir**: “*La marge brute moyenne en valeur est appréciée pour l’ensemble de l’activité – Elle se définit comme suit :...*” [1, a. 1999].

Ці дієслова: *appeler, entendre, être dénommé, se nommer, désigner, signifier, se définir* – мають граматичне забарвлення і є дефінітивними (метамовними). Супроводжувані ними слова можна вважати найменуваннями або мовними знаками. Дефініції в законах, введені цими словами, дуже близькі до словникових дефініцій. Уживання законодавцем таких характерних дієслів сприяє посиленню законодавчої цілі. Але ці дієслова не єдині, що вживаються в законодавчому дискурсі. Можна виділити іншу групу дієслівних виразів, більш характерну для законодавчого стилю.

Друга група дієслів більш юридична. Це такі дієслова: *constituer, former, comprendre, se composer de, consister en (dans), comporter, être dit, être regardé, être classé, être considéré, être qualifié, être réputé, être censé*.

Constituer: “*Les biens reçus par les descendants à titre de partage anticipé constituent un avancement d’hoirie*” [1, a. 947]. **Comprendre**: “*Le corps judiciaire comprend : 1. Les magistrats du siège et du parquet de la Cour de cassation*” [1, a. 822]. **Se composer de**: “*La communauté se compose de...*” [1, a. 134]. **Consister en (ou dans)**: “*... les dommages-intérêts ne consistent jamais que dans la condamnation aux intérêts au taux légal...*” [1, a. 556]. **Comporter**: “*Droits de propriété littéraire et artistique comporte...*” [1, a. L. 111]. **Est dit**: “*Est dit enfant surveillé...*” [1, a. 489]. **Est regardé**: “*Est regardé comme défaillant, ...*” [1, a. 381]. **Est classé**: “*Pourrons être classés comme*

forêts de protection celles dont la conservation sera reconnue nécessaire au maintien des terres sur les montagnes...” [1, a. 2139]. **Est considéré** : “*Est considéré comme accident du travail, quelle que soit la cause, l'accident survenu par le fait ou à l'occasion du travail...*” [1, a. L. 230]. **Est qualifié** : “*Sont qualifiés aéronefs pour l'application du présent code, tous les appareils capables de s'élever ou de circuler dans les aires.*” [1, a. 1955]. **Est réputé** : “*Est réputé constructeur de l'ouvrage : tout architecte, entrepreneur, technicien ou autre personne liée au maître de l'Ouvrage par un contrat de louage d'ouvrage*” [1, a. 1718]. **Est présumé** : “*Dans les villes et les campagnes, tout mur servant de séparation entre bâtiments jusqu'à l'héberge, ou entre cours et jardins, et même entre enclos dans les champs, est présumé mitoyen,...*” [1. a. 653]. **Est censé**: “*Est censé chose litigieuse...*” [1, a. 1200].

Ці дієслова характерні для легальної дефініції. Вони належать до законодавчого стилю і свідчать про вироблення законодавцем такої метамови, живі одиниці якої виробляються залежно від потреб, вони свідчать про дистанцію, що відділяє буденну мову від законодавчої. Навіть коли в законі вживаються слова буденної мови, вони набувають у законі значення, що відповідає законодавчим цілям. Деякі дефініції відкривають погляд законодавця на те чи інше поняття, зокрема ті, де вживаються вирази типу “**est regardé**”. Цей вираз наближається до інших, які свідчать про бачення закону законодавцем: “**aux yeux de la loi**” або “*les catégories de personnes visées par l'article...*” [1, a. 725], або ще більш туманно: “*en posant telle disposition, la loi a eu en vue...*” [1, a. 424], або нарешті “**est regardé comme**”, напр., статті 1104 і 573 Цив. кодексу.

У деяких дефініціях також чути голос законодавця, зокрема в тих, де вживаються вирази: “**est dit**”; “**est nommé**”; “**est appelé**”. У самому законі це, напр., вираз “**il est parlé...**” [1, a. 1659] і навпаки, доктринальні вирази: “**écoutant la loi**”; “**le silence de la loi**”; “**le code est muet sur ce point**” тощо. Слово законодавця межує між конкретною мовою й абстрактною.

І, насамкінець, інші дефініції дозволяють почути судження (оцінку) законодавця, напр.: *est considéré, est qualifié, est constitué, est présumé, est censé*. Усі ці вирази з різними відтінками виражають волю законодавця – підкреслити свою владу над речами. Вони є засобом організації дійсності, над якою закон має певну владу. Ці вирази дають змогу законодавцю виробити свою мову, що задовольняє визначені цілі. Із цього погляду такі дієслова або дієслівні вирази дозволяють наблизитися, чи приєднатися до певної думки, позиції. Вони можуть розглядатися як синоніми, хоча різниця між ними може бути залежно від випадку досить значною. Наприклад, різниця між дієсловом “**être**” і “**être regardé**” у статті 1104 Цив. кодексу, що визначає кумулятивний контракт, є основною, оскільки в тексті, де вжито вираз “**être regardé**”, виражена не об’єктивна реальність, а суб’єктивне судження контрактанта, який вважає (*regarde*) цю послугу еквівалентною в його очах, з його погляду, з його позиції, на його думку. Цей нюанс відзначається самим законодавчим органом: “*Attendu qu'il n'appartienne qu'à la partie qui stipule d'apprécier si la convention lui attribue l'équivalent de ce qu'elle donne...*” (Лише контрактанту належить визначити, чи укладена угода еквівалентна тому, що він дає...) [1, a. 24].

Слід констатувати, що всі ці слова є юридичними словами. І проте всі вони є загальноживаними з тим самим значенням. Не вступаючи в довгі дебати, можна констатувати, що ці слова дають нам можливість зрозуміти одну істину: право існує в житті, право – це життя. І закон, як його найпряміше й найенергійніше вираження, є точним його відбитком.

Ці слова становлять основу дефініцій Цивільного кодексу серед багатьох інших. Їх уживання в різних висловленнях є специфічною ознакою ЛД.

Усі дієслова-копули у французькій ЛД поділяються на абстрактні, повнозначні й напівповнозначні. Ми склали номенклатуру дієслівних виразів-еквівалентів дієслова “бути” з двох груп. Їх використання в тексті ЛД різне: в одних законах їх більше, в інших менше. Таким чином, лексичні засоби, вживані як дієслова-зв’язки чи логічні оператори в метатекстах ЛД, досить різноманітні. Вони такі самі, як і в словникових дефініціях, але носять відбиток

волі законодавця, оскільки вживаються в законодавчому дискурсі. Їх основна функція – побудова, структурування метатекстів ЛД. Проте вони не втрачають повністю своє лексичне значення, надаючи інформацію про дії французького законодавця, які виконуються ним у процесі опису певного фрагменту картини юридичного світу шляхом встановлення відношень між концептами, а значить, і між предметами та явищами дійсності. ЛД можуть мати надзвичайно різні дискурсивні форми. З прагматичного погляду ці різні формулювання можна розглядати як варіанти одного й того самого мовленнєвого акту. Більше того, ми вважаємо, що “дефінітивний ефект”, що впливає з відносного чи іншого підрядного речення, забезпечується більшою мірою присутністю таких лексичних форм, як “être constitué”, ніж самою синтаксичною конструкцією.

Вивчення метамови має великі перспективи. “Метамовні операції” дефініцій, пояснювальних глос, перекладу, використання усних і письмових форм перефразування, ще мало вивчені і їх виокремлення становить певну проблему, а тому їх подальше дослідження дозволило б її розв’язати.

Література

1. Андреев И. А. Проблема дефиниций в отраслевых словарях: семантико-синтаксический аспект (на материале словарей по электротехнике современного английского языка) : автореф. дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 “Германские языки” / Ирина Андреевна Андреев. – Л., 2005. – 16 с.
  2. Апресян Ю. Д. О языке для описания значений слов / Юрий Дереникович Апресян // Изв. АН СССР. Отделение лит-ры и языка. – М.: Изд-во АН СССР, 1969. – Т. 28, № 5. – С. 415–428.
  3. Арбатский Д. И. Толкование значений слов. Семантические определения: [книга для учителей] / Дмитрий Иванович Арбатский. – Ижевск: Удмуртия, 1977. – 98 с.
  4. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка: [учеб. пособие] / Ирина Владимировна Арнольд. – [3-е изд.]. – М.: Просвещение, 1990. – 300 с.
  5. Вежбицка А. Семантические универсалии и описание языков / Анна Вежбицка; [пер. с англ. А. Д. Шмелева]. – М.: Языки рус. культуры, 1999. – С. 263–305.
  6. Караулов Ю. Н. Лингвистическое конструирование и тезаурус литературного языка: [монография] / Юрий Николаевич Караулов. – М.: Наука, 1981. – 201 с.
  7. Карнап Р. Значение и необходимость: Исследование по семантике и модальной логике / Рудольф Карнап; [пер. с англ.]. – М.: Изд-во Иностранной литературы, 1959. – 382 с.
  8. Мечковская Н. Б. Метаязыковые глаголы в исторической перспективе: образы речи в наивной картине мира / Нина Борисовна Мечковская / Язык о языке: сб. ст. / [отв. ред. Н. Д. Арутюнова]. – М.: Русские языки, 2000. – С. 363–380.
  9. Шилова Е. В. Терминологическая дефиниция как метатекст в русскоязычной и англоязычной научно-технической литературе: дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.20 “Германские языки” // Шилова Елена Владимировна. Екатеринбург, 2005. – 226 с.
  10. Ray J. Essai sur la structure logique du Code civil français / Jean Ray // Thèse Lettres. – P. : Félix Alcan, 1976. – 296 p.
  11. Rey-Debove J. Le métalangage / Jacqueline Rey-Debove. – P.: Le Robert, 1978. – 318 p.
  12. Yombatina Béni. Pour une intégration juridique européenne / Sitack Yombatina Béni // TAL (Traitement Automatique des Langues). – Toulouse : Université de Toulouse, 2011. n. 17. – P. 15–30. – Режим доступа: <http://hal.archives-ouvertes.fr/docs/PDF>.
  13. Weinreich U. Explorations in semantic theory / Uriel Weinreich // Current Trends in Linguistics. – Vol. 3. – La Haye: T.A. Sebeok, 1966. – P. 395–477.
- Джерела ілюстративного матеріалу**
14. C. civ. – Code civil. – [107e éd.]. – P.: Dalloz, 2008. – 707 p.
  15. Le Petit Robert. – P., 2010. – 1207 p.